Środa, 30 grudnia 2015

Atrakcje i zabytki Gorlic

Atrakcje i zabytki Gorlic

Ratusz Miejski na Rynku

Przy rynku stoi okazały budynek ratusza miejskiego. Jego najstarsza narożna część pochodząca z lat 1780-90, mieściła niegdyś aptekę dzierżawioną przez Ignacego Łukasiewicza. Pierwotny ratusz wzmiankowany już w 1608 roku został zniszczony w XVII wieku. Obecny budynek jest zlepkiem kilku domów pochodzących z różnych okresów a połączonych w jedną całość podczas przebudowy w XIX wieku. Wieża zegarowa gorlickiego ratusza została dobudowana po I wojnie światowej według projektu inż. Józefa Baruta – architekta miejskiego i historyka Gorlic.

Na parterze w holu Ratusza uwagę przykuwa pomnik ks. Bronisława Świeykowskiego – szambelana papieskiego i komisarycznego burmistrza Gorlic z lat I wojny światowej. Pomnik wg projektu Zdzisława Tohla został odsłonięty w maju 1995 roku – w osiemdziesiąta rocznicę bitwy pod Gorlicami.

Innymi ciekawymi elementami gorlickiego Ratusza są: na parterze budynku - fresk greckiej bogini zdrowia Hygiei - patronki aptekarstwa, okolicznościowy portal upamiętniający działalność Ignacego Łukaszewicza w Gorlicach oraz kopia I na świecie ulicznej lampy naftowej umieszczona na frontonie budynku.

Rynek i kamieniczki wokół rynku (XVIII-XIX w.)

Gorlice mogą poszczycić się układem urbanistycznym zachowanym z czasów lokacji miasta w XIV wieku. Obszerny, czworoboczny, tarasowato położony rynek o wymiarach ok. 90 metrów x 95 metrów posiada wybiegające z narożników ulice.

Zachodnia pierzeja rynku to stare zabytkowe kamieniczki mieszczańskie. Warto zwrócić uwagę na narożną z ul. Wąską kamieniczkę Artwińskich – Rynek 6 oraz sąsiednią pod numerem 7 wybudowaną w XVIII wieku.

Kamienica Artwińskich pochodzi z XVII wieku, a przebudowana została w wieku XIX. Jej portal wejściowy zdobi oryginalna płaskorzeźba delfinów pod „drzewem żywota", a dekoracje okienne ubogacają orły i lew pod drzewem.

Spacerując po gorlickim Rynku warto zapuścić się w wybiegające z jego narożników uliczki – Wąską i Piekarską. Przy ul. Wąskiej 7 wybudowany w 1780 roku, a przebudowany w klasycznym stylu w 1874 roku dom mieszczański kaflarza Grabca – Grabczyńskiego. Obecnie jest siedzibą Muzeum Regionalnego PTTK. Frontową ścianę kamienicy zdobi sgraffito „Żołnierze Bitwy Gorlickiej", a w stylowych, kamiennych piwnicach można obejrzeć ekspozycję figur woskowych – postaci z okresu Bitwy pod Gorlicami.

Z kolei przy ul. Piekarskiej 5 należy zwrócić uwagę na kamieniczkę pochodzącą z końca XVIII wieku i umiejscowioną nad oknem płaskorzeźbę lwów trzymających tarczę herbową.

Z Rynku wybiega jedna z najpiękniejszych ulic miasta – ulica 3 maja – gorlicka promenada.

Muzeum Regionalne PTTK im. Ignacego Łukasiewicza

Muzeum Regionalne zostało założone w 1957 r. przy współudziale Konstantego Laskowskiego, Alfreda Wacławskiego i Stanisława Gabryela. Muzeum mieści się w najstarszej, bo z około 1780 r. kamieniczce miasta, której właścicielem był kaflarz Mikołaj Grabiec.

W muzeum zgromadzono eksponaty dokumentujące historię Gorlic, m.in. zabytkowe dokumenty z pieczęciami, plany miasta oraz statuty cechowe od XV do XVII w. Wśród pamiątek po Ignacym Łukasiewiczu – prekursorze przemysłu naftowego na uwagę zasługują: alembik aptekarski (urządzenie do destylacji ropy naftowej) oraz prototyp pierwszej na świecie lampy naftowej. Atrakcją ekspozycji dotyczącej I wojny światowej jest makieta rozegranej 2 maja 1915 r. bitwy pod Gorlicami oraz salon figur woskowych najważniejszych postaci tej operacji. Część etnograficzna muzeum obrazuje natomiast różnorodność kulturową Pogórza Gorlickiego, na którą składają się tradycje polskie i łemkowskie.

Muzeum Regionalne PTTK im. Ignacego Łukasiewicza
ul. Wąska 7-9, 38-300 Gorlice
(+48) 18 352 26 15
muzeum.pttk.gorlice@interia.pl
www.gorlice.pttk.pl
Godziny otwarcia:
W sezonie turystycznym, od 1 kwietnia do 30 września:
wtorek – piątek: 9.00 – 16.00
sobota – niedziela: 10.00 – 15.00
Poza sezonem turystycznym, od 1 października do 31 marca:
wtorek – piątek: 9.00 – 16.00
W poniedziałki i święta Muzeum jest nieczynne.
Ceny biletów:
Bilet normalny: 10 zł
Bilet ulgowy: 7 zł

Przewodnik grupy: 50 zł

Dwór Karwacjanów – siedziba Muzeum Dwory Karwacjanów i Gładyszów

Nie sposób zwiedzając Gorlice nie odwiedzić siedziby rodowej założycieli miasta - Dworu Karwacjanów, zwanego też „zborem ariańskim” lub „lamusem”, co ilustruje jego dawne funkcje.

Część przyziemna budowli jest pozostałością dworu obronnego zbudowanego przez Dersława II Karwacjana na początku XV wieku. Dwór został niemal całkowicie zniszczony podczas I wojny światowej, a częściowo odbudowany w latach 70 - tych ubiegłego stulecia. W latach 1982 - 92 został odrestaurowany na podstawie fotografii archiwalnych.

Dziś Dwór Karwacjanów jest siedzibą Muzeum Dwory Karwacjanów i Gładyszów, w kamiennych piwnicach mieści się stylowa kawiarenka, a na wyższych kondygnacjach - kilka przytulnych pokoików hotelowych, duża sala wystawowa im. ks. Bronisława Świeykowskiego - komisarycznego Burmistrza Gorlic w latach 1914 – 1915 oraz mniejsza im. prof. Włodzimierza Kunza - byłego rektora Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, Honorowego Obywatela Gorlic.
Przed budynkiem można podziwiać pomnik założyciela Gorlic – Dersława I Karwacjana odsłonięty w roku 2005 w 650. rocznicę lokacji miasta.

Muzeum Dwory Karwacjanów i Gładyszów
ul. Wróblewskiego 10a, 38-300 Gorlice
(+48) 18 353 56 18, fax (+48) 18 353 56 01
galeria@gorlice.art.pl
www.gorlice.art.pl
Godziny otwarcia:
poniedziałek – piątek: 8.00 – 17.00
sobota: 11.00 – 17.00
niedziela: 11.00 – 15.00 (dzień wolnego wstępu)
Ceny biletów:

Bilet normalny: 2 zł
Bilet ulgowy: 1 zł
Niedziela – wstęp wolny

Neorenesansowa Bazylika Mniejsza NMP projektu M.F Pavoniego z ołtarzem Marconiego i obrazem Jana Styki

Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny był do roku 1983 jedyną świątynią w trzydziestotysięcznych Gorlicach. Został wybudowany w stylu neorenesansowym w latach 1875 - 1890 według projektu Franciszka Pavoniego i Maksymiliana Nitscha. Kościół bardzo ucierpiał w czasie I wojny światowej i ze zniszczeń wojennych został odbudowany w latach 1920 - 31.

Charakterystyczna dla monumentalnego gmachu kościoła jest jego fasada nawiązująca do form klasycznych, przyozdobiona kamiennymi rzeźbami czterech ewangelistów: Mateusza z księgą, Marka z lwem, Łukasza z głową wołu oraz Jana z orłem. Na frontonie widnieje łaciński napis – niejako dedykacja: GORLICENSES VIRGINI DEIPARAE, co znaczy: „Gorliczanie Bogurodzicy Dziewicy". Elementem zdobiącym kościół są niewątpliwie witraże obrazujące świętych, a szczególnie przedstawiający św. Stanisława umiejscowiony nad chórem. Wewnątrz kościoła na szczególną uwagę zasługuje ołtarz główny wykonany według projektu Leonarda Marconiego, nad którym króluje przepiękny obraz Maryi Niepokalanej pędzla Jana Styki. Całość zwieńcza płaskorzeźba przedstawiająca scenę Bożego Narodzenia. Po bokach ołtarza - jakby na straży - stoją posągi świętych Wojciecha i Stanisława.

Zwiedzając kościół warto obejrzeć także boczne nawy i usytuowane w nich ołtarze, obrazy i rzeźby. W nawie lewej ołtarz z obrazem Piotra Stachiewicza „Św. Józef z Dzieciątkiem Jezus"; łaskami słynąca figura Pana Jezusa w Więzieniu pochodząca prawdopodobnie z XVI lub XVII wieku oraz obraz pędzla Józefa Mehoffera przedstawiający św. Teresę. W nawie prawej ołtarz z figurą Pana Jezusa z otwartym Sercem - miejsce Wieczystej Adoracji Najświętszego Sakramentu, obraz św. Antoniego z Dzieciątkiem Jezus, ikona Matki Boskiej Nieustającej Pomocy oraz krzyż Marconiego.

Bryła kościoła jest piękna także od strony wschodniej, gdzie urzeka ciekawie zagospodarowana zielenią skarpa.

23 maja 2009 roku, decyzją Benedykta XVI kościół pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Gorlicach został bazyliką mniejszą.

Kapliczka przy ul. Węgierskiej z rzeźbą Jezusa Frasobliwego z 1573 – miejsce, w którym zapalono pierwszą na świecie uliczną lampę naftową

Tu w 1854 roku po raz pierwszy zapłonęła skonstruowana przez Ignacego Łukasiewicza, a zapalona przez rajców miejskich uliczna lampa naftowa. Dla upamiętnienia tego wydarzenia w historycznym punkcie miasta postawiono kapliczkę z repliką XVI - wiecznej rzeźby Chrystusa Frasobliwego. Jej oryginał znajduje się w zbiorach Muzeum Regionalnego PTTK w Gorlicach przy ul. Wąskiej.

Lokalna legenda mówi, że rzeźba ta została przyniesiona na Zawodzie wraz ze wzburzonymi wodami szeroko rozlanej w czasie powodzi rzeki Ropy. Pamiątki związane z przemysłem naftowym w dzielnicy Zawodzie doskonale uzupełnia wykonany w roku 2016 mural na ścianie budynku położonego przy skrzyżowaniu ulic Węgierskiej i Kościuszki, bezpośrednio za Kapliczką z Chrystusem Frasobliwym. Upamiętnia on zapalenie w tym miejscu pierwszej na świecie ulicznej lampy naftowej.

Kapliczka z 1664 roku przy ul. Krętej – najstarsza w Gorlicach

Przy ulicy Krętej – urokliwym zaułku blisko centrum miasta można obejrzeć najstarszą gorlicką kapliczkę pochodzącą z XVII w.

Została ona ufundowana w 1664 r. jako wotum wdzięczności jednego z mieszczan za ocalenie z pożogi podczas najazdu wojsk Jerzego II Rakoczego 2 maja 1657 r. w czasach „potopu szwedzkiego". Najazd ten był wielkim ciosem dla miasta, a dokonane zniszczenia sprawiły, że mieszkańcy przez wiele lat z uporem odbudowywali swoje domostwa. W pożarze całkowicie spłonęło 85 domów, spalono ratusz, kościół, późnorenesansowy dwór Jana Pieniążka, stary dwór obronny Karwacjanów oraz dwór Marianny Rylskiej.

Dziś warto stanąć przez chwilę w zadumie przed wiekową kapliczką, oddać hołd dzielnym mieszczanom broniącym 350 lat temu swojego miasta, a schodząc uliczką Krętą w kierunku Blichu podziwiać „gorlicką Toskanię" – miasteczko zawieszone na skałach. Kapliczka „przytulona do stromej skarpy", „niczym zawieszona na skale" przypomina dramat miasteczka i jego mieszkańców.

Kapliczka ma swoją legendę o ukrytym pod nią zaklętym dworze, z księciem i księżniczką. Kto odgadnie i wypowie o 12-stej w nocy słowa zaklęcia, sprawi, że dwór ożyje, a połowa skarbu przypadnie temu, kto te słowa odkrył i wypowiedział.

Liceum Ogólnokształcące im. Biskupa Marcina Kromera (1914 r.)

Szkoła została powołana do życia reskryptem cesarskim z 1906 rokui zaczęła funkcjonować pod nazwą Cesarsko-Królewskie Gimnazjum w Gorlicach. Naukę rozpoczęto w pomieszczeniu należącym do Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”.

Obecny gmach został wzniesiony w latach 1912-1914 wg projektu arch. Tadeusza Mostowskiego. Jest to jeden z piękniejszych budynków szkolnych w kraju. Jego attykę zdobią głowy władców, którzy zapisali się w historii szczególną troską o kształcenie młodzieży: Kazimierza Wielkiego, królowej Jadwigi i Władysława Jagiełły.

Gdy wybuchła I Wojna Światowa, już 23 IX 1914 r. przerwano naukę, a budynek szkolny zajęły najpierw wojska austriackie, a potem rosyjskie. Z kolei umieszczono w nim austriacki szpital wojskowy, natomiast po ponownym przesunięciu się frontu znów gospodarowali nim Rosjanie. W 1915r. bombardowanie artyleryjskie zniszczyło lewe skrzydło gmachu przeznaczone na salę gimnastyczną i kaplicę. Budynek został zdewastowany a magistrat mieścił w nim przejściowo około 300 bezdomnych osób. Po prowizorycznym remoncie 30 X 1915r. rozpoczęto w budynku ponownie naukę szkolną. Od roku 1953 Państwowe Gimnazjum przekształcono w Liceum Ogólnokształcące. W 1986 r. w 80. Rocznicę założenia Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcącemu nadano imię Marcina Kromera oraz ufundowano popiersie wg projektu Zdzisława Tohla.

Kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Gliniku

To drugi z kolei – po gorlickiej Farze – kościół w Gorlicach. W dzielnicy Glinik już od roku 1907 funkcjonowała Kaplica p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy wybudowana przez Spółkę Akcyjną Galicyjskie Karpackie Naftowe Towarzystwo. Burzliwe były losy glinickiej kaplicy przez kolejne dziesięciolecia. Była doszczętnie zniszczona podczas działań wojennych w roku 1914, zmieniano jej lokalizację na skutek rozrastania się Fabryki Maszyn, na terenie której się znajdowała. Przez wszystkie te lata kapłani i wierni podejmowali starania o budowę kościoła i gorąco wierzyli w ich powodzenie. Lata 70-te ubiegłego stulecia to czas największego gospodarczego rozkwitu Gorlic, co zaowocowało wzrostem liczby mieszkańców miasta. Choć w owych czasach uzyskanie zgody władz na budowę nowego kościoła było bardzo trudne, to jednak gorliccy kapłani wciąż podejmowali starania w tym kierunku. W roku 1977 księdzu Prałatowi Józefowi Mickowi udało się uzyskać takie zezwolenie. W latach 1977 – 80 gromadzono materiały na budowę świątyni oraz przygotowywano niezbędną dokumentację. 8 czerwca 1979 r. Papież Jan Paweł II w Nowym Targu dokonał poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę nowego kościoła. Jego wmurowania dokonał biskup Jerzy Ablewicz - Ordynariusz Tarnowski w maju 1981 r. Konsekracji kościoła i ołtarza dokonał 17 października 1993 r. biskup Kazimierz Górny - Ordynariusz Rzeszowski. W ołtarzu umieszczono relikwie Bł. Karoliny Kózka.

Kościół p.w. św. Andrzeja Boboli

Szczególne miejsce pośród gorlickich parafii zajmuje erygowana w roku 1983 przez ówczesnego biskupa tarnowskiego Jerzego Ablewicza parafia p.w.Św. Andrzeja Boboli. Piękny pod względem architektonicznym kościół „na Magdalenie" to wotum wdzięczności Bogu za pontyfikat Papieża Jana Pawła II. Wśród Gorliczan od wielu już lat przekazywana jest opowieść, według której w maju 1915 roku w okopach pod Gorlicami walczył w armii austriackiej ojciec naszego Papieża – sierżant Karol Wojtyła. Podczas ciężkiego bombardowania przez Rosjan austriackich pozycji ślubował, że jeżeli wyjdzie cało z wojennych opresji, to jego syn zostanie księdzem, biskupem, a nawet papieżem. Czy opowieść ta to fakt czy tylko legenda? – nie wiadomo. Faktem jednak jest, iż sierżant Wojtyła walczył na frontach I wojny światowej, a jego syn – Karol Wojtyła jeszcze jako ksiądz, a potem biskup odwiedzał Ziemię Gorlicką kilkakrotnie.

Kościół p.w. Św. Andrzeja Boboli został uroczyście poświęcony w roku 20-lecia pontyfikatu Jana Pawła II – 11 października 1998. Przed wejściem do kościoła wzrok przykuwają dwie rzeźby autorstwa pani Zofii Mitał z Rzeszowa. Pierwsza z nich oparta na przypowieści o synu marnotrawnym przedstawia Jezusa pochylającego się nad grzesznikiem, natomiast druga to bardzo wymowny symbol papieskiego zawierzenia Matce Bożej oraz Jej nieustającej opieki nad nim. Rzeźba przedstawia postrzelonego w zamachu 13 maja 1981 roku upadającego Papieża, którego dłoń podtrzymuje Matka Boska Fatimska. Patrzy ona z niemym błaganiem – jakby prosząc swego Syna o ratunek dla Wiernego Sługi. We wnętrzu Kościoła uwagę zwracają rzeźby sześciu Świętych umieszczonych na filarach oraz prosty krzyż w ołtarzu głównym.

Kościół p.w. św. Jadwigi Królowej

Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców Gorlic rosła potrzeba zakładania nowych parafii i budowy kolejnych świątyń. I tak 15 sierpnia 1997 roku ks. bp Kazimierz Górny wydał dekret erygujący parafię p.w. Św. Jadwigi Królowej. Już 18 czerwca 1998 roku Urząd Rejonowy w Gorlicach zatwierdził projekt budowy przygotowany przez inż. Jana Osowińskiego oraz wydał pozwolenie na budowę kościoła. Ważnym wydarzeniem dla nowej wspólnoty parafialnej było poświecenie kamienia węgielnego pod budowę świątyni podczas pielgrzymki Jana Pawła II w Starym Sączu w dniu 16 czerwca 1999 roku.

Większość obecnego wystroju wnętrza kościoła wykonano według projektu Macieja Kauczyńskiego. Jest to tabernakulum wraz z rozetą, witraże, a także wykonane w technice sgraffito: poczet polskich świętych, stacje drogi krzyżowej, historia życia św. Jadwigi Królowej. Umieszczoną w ołtarzu głównym figurę Pana Jezusa Ukrzyżowanego zaprojektował i wyrzeźbił Tadeusz Szpunar. W dniu 15 sierpnia 2007 r. świątynia wzbogaciła się o relikwie św. Jadwigi Królowej sprowadzone z Katedry Wawelskiej.

Parafia na Zawodziu to nie tylko budynek kościoła, to przede wszystkim ludzie, którzy na co dzień gromadzą się tu, aby wspierać innych duchowo i materialnie a także ubogacać siebie samych poprzez realizację największego Bożego przykazania – przykazania miłości. W parafii działają m.in. Świetlica Parafialna „Przystań”, Parafialny Zespół CARITAS, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Ruch Rodzin Nazaretańskich, Stowarzyszenie Inicjatywa.

Cerkiew prawosławna pod wezwaniem św. Trójcy przy ul. Św. Maksyma 2

Ziemia Gorlicka to teren, gdzie ludzie różnych religii, kultur, tradycji a nawet narodowości żyją szanując się i pomagając sobie na co dzień. W Gorlicach obok wyznawców kościoła rzymskokatolickiego żyją m.in. prawosławni oraz grekokatolicy. Do roku 1991 prawosławni Gorliczanie nie mogli uczestniczyć w swoim mieście w obrzędach religijnych – musieli korzystać z cerkwi w Bielance, Bartnem czy Hańczowej. W roku 1991 – po trwającej 5 lat budowie - Jego Eminencja Metropolita Bazyli poświęcił świątynię pw. Św. Trójcy, przy której prace rozpoczęto w roku 1986. Jak podają źródła historyczne, już w XV wieku w Gorlicach istniała cerkiew prawosławna. Pochodzącą z niej ikonę Św. Mikołaja można oglądać w Muzeum we Lwowie.

Obecna cerkiew została zaprojektowana na planie krzyża greckiego w stylu bizantyńsko-ruskim ze zwieńczeniem w postaci jednej kopuły głównej oraz pięciu mniejszych. Jest ona swego rodzaju pomnikiem męczeńskiej śmierci o. Maksyma Sandowicza, który 6 września 1914 r. bez wyroku sądowego został rozstrzelany przez żołnierzy austriackich na dziedzińcu gorlickiego sądu. Dla upamiętnienia tego zdarzenia na ścianie gmachu Sądu Rejonowego w Gorlicach od strony dziedzińca wmurowano okolicznościową tablicę. W roku 1994 w gorlickiej cerkwi odbyły się uroczystości kanonizacyjne o. Maksyma. Była to pierwsza kanonizacja w historii Cerkwi Prawosławnej na tych ziemiach.

Wewnątrz cerkwi warto obejrzeć ikonostas pochodzący z jednej ze zniszczonych w okresie powojennym cerkwi bieszczadzkich. Po wybudowaniu cerkwi w Gorlicach udało się go odzyskać, jednak był w bardzo złym stanie. W 1998 roku rozpoczęto jego odnawianie i pozłacanie.

W 1999 roku w budynku plebani otwarto Muzeum Diecezjalne oraz zakończono malowanie wnętrza cerkwi w stylu realistycznym, łączącym styl bizantyński z malarstwem świeckim. Freski przedstawiają sceny biblijne Starego i Nowego Testamentu, główne święta oraz świętych - m.in. Hioba Poczajewskiego, Dymitra Sołuńskiego, Maksyma Gorlickiego, Paraskiewy Serbskiej, cesarzowej Ireny.

Sklarczykówka – dom pamięci Wilhelma Macha

U zbiegu ulic Legionów i Krasińskiego znajduje się Dom Pamięci im. Wilhelma Macha, potocznie nazywany „Sklarczykówką". Budynek został zbudowany w latach 1932-1933 staraniem Józefa Szklarczyka.

W czasie okupacji mieściła się tu siedziba Gestapo. Przez Sklarczykówkę przeszło 2780 aresztowanych, z których 293 osoby zamordowano. Pozostali w większości trafili do obozów koncentracyjnych. W piwnicach budynku można zauważyć napisy, które zostały wyryte przez znajdujących się tam więźniów. W fasadzie budynku znajduje się tablica upamiętniająca martyrologię mieszkańców Gorlic w latach okupacji hitlerowskiej.

„Sklarczykówka" była placówką zamiejscową Komisariatu Policji Granicznej (Sipo i SD) w Jaśle tzw. Nebenstelle Gorlice – kierowali nim kolejno: SS-UnterscharführerHovelmayer, SS-Oberscharführer Otto Friedrich oraz SS-Hauptscharführer Ernst Fundheller. 30 czerwca 1968 roku w Norymberdze za zbrodnie popełnione w Gorlicach zostali osądzeni gestapowcy z Nebenstelle Gorlice: Paul Baron, Ernst Piecha i Otto Fridrich. Wszyscy zostali skazani na dożywocie. W trakcie procesu jako świadek obrony zeznawał Ernst Fundheller. Rozpoznali go świadkowie oskarżenia (m.in. M.Boczoń, M.Szwarc, J.Matelles) jako szefa gestapo w Gorlicach. Fundheller został aresztowany, prawdopodobnie zmarł przed lub w trakcie swojego procesu.

Po wojnie jako miejsce przesłuchań mieszkańców Gorlic przez NKWD wybrano budynek „Sklarczykówki". Katownia niemiecka przemieniła się w katownie komunistyczną. Po śledztwie w Gorlicach wszystkich aresztowanych pędzono pieszo do Nowego Sącza. Wszelkie próby ucieczki karane były śmiercią. Pewnego razu podczas wyprowadzania aresztowanych ze „Sklarczykówki" próby ucieczki podjął się Henryk Sadowski, były policjant. Niestety, został on na miejscu zastrzelony.

W roku 1985 budynek został przekazany w ręce Związku Nauczycielstwa Polskiego z okazji 80-lecia i 20-lecia śmierci pisarza Bronisława Sartoriusa. Dziś w budynku znajdują się pomieszczenia mieszkalne oraz biura prywatnych działalności.

Źródło: www.sztetl.org.pl

Cmentarz wojenny nr 91 na Górze Cmentarnej

Ziemia Gorlicka zroszona jest krwią żołnierzy trzech armii walczących tu w czasie I Wojny Światowej. Każda wojna jest straszna i niesprawiedliwa. Jednak szczególny tragizm I wojny światowej wynika z faktu, że we wrogich armiach naprzeciw siebie stawali niejednokrotnie ludzie tej samej narodowości – Polacy. Brat musiał zabijać brata…

Pośród gorlickich nekropolii szczególne miejsce zajmuje Cmentarz Wojskowy nr 91 usytuowany na tzw. Górze Cmentarnej. Na leżące w dole miasto spoglądają stojący „na wiecznej warcie" żołnierze polegli w okresie od listopada 1914 do maja 1915 roku. Większość z 913 spoczywających tu żołnierzy zginęła w dniu 2 maja 1915 podczas tzw. operacji gorlickiej.

Przypominający obronną fortecę cmentarz został zbudowany wg projektu kpt. architekta EmilaLadewiga. Centralną jego częścią jest zaprojektowany przez kapitana Gustawa Ludwiga kamienny krzyż łaciński. Na jego czołowej ścianie znajdują się dwie tablice: jedna z 1928 roku ufundowana przez społeczeństwo miasta Gorlice oraz druga - ufundowana przez Związek Inwalidów Wojennych. Całą nekropolię otacza wysoki kamienny mur wzmocniony narożnymi słupami – basztami. Na jego zewnętrznej ścianie po lewej stronie bramy wejściowej umieszczono tablice z nazwiskami poległych żołnierzy armii rosyjskiej.

Wejścia na cmentarz strzeże potężna kamienna brama nakryta czterospadowym dachem, która przypomina starożytny łuk triumfalny. Wewnątrz niej we wnękach, umieszczono tablice z nazwiskami poległych. Na poszczególnych polach grobowych ustawiono stelle - pomniki nagrobne zwieńczone krzyżami łacińskimi. W 161 mogiłach zbiorowych i 140 pojedynczych spoczywają żołnierze walczący we wrogich armiach i obcych mundurach, ale za Polską sprawę" – jak głosi napis na tablicy ufundowanej przez społeczeństwo Gorlic.

Cmentarz z I Wojny Światowej nr 87 przy ul. Łokietka

Cmentarz „na Pocieszce” zaprojektował Hans Mayr. Pochowano tu 205 żołnierzy armii austriackiej, niemieckiej oraz rosyjskiej. Na tabliczkach nagrobnych z łatwością można odnaleźć polskie nazwiska. Cmentarz otacza ogrodzenie, a pierwszoplanową rolę pełni brama, w której wnękach umieszczono tablice z nazwiskami poległych. Centralne miejsce przypada wysokiemu, drewnianemu krzyżowi łacińskiemu. Wzdłuż głównej alei leżą pola grobowe. Groby żołnierzy znaczą betonowe stelle oraz krzyże z tabliczkami. Z cmentarza roztacza się piękny widok na okolicę.

Cmentarz z I Wojny Światowej nr 88 przy ul. Dukielskiej

Kolejny gorlicki cmentarz wojenny nosi numer 88 i leży nieopodal ulicy Dukielskiej w dzielnicy Sokół. Gościnna ziemia wzgórza zwanego Magierką dała wieczne schronienie 20 żołnierzom armii austro-węgierskiej oraz 100 żołnierzom armii rosyjskiej. Prostota i oszczędność środków wyrazu to cecha szczególna tej nekropolii zaprojektowanej przez Hansa Mayra. Cmentarz na rzucie krzyża łacińskiego, otoczony betonowym murkiem z dwoma bramkami wejściowymi zdobi jedynie potężny, betonowy krzyż łaciński. Żołnierze „na wiecznej warcie” spoczywają tu w większości w grobach masowych. Stojąc pod cmentarnym krzyżem można w ciszy i zadumie podziwiać piękną panoramę Gorlic.

Cmentarz żydowski oraz cmentarz z I Wojny Światowej nr 90 na stoku Góry Cmentarnej przy ul. Stróżowskiej

Gorlickie nekropolie to miejsca, gdzie spoczywają doczesne szczątki ludzi różnych narodowości, wyznań, stanów. Ludzi, którzy wiele lat swego życia, lub tylko jego ostatnie dni spędzili na Ziemi Gorlickiej. To miejsca wspomnień i zadumy nad przeszłością ale także przyszłością, do której zmierzamy. Swoistą lekcją historii może być dla nas, współczesnych cmentarz żydowski, czyli tzw. Kirkut przy ul. Stróżowskiej. Został on założony w początkach XVIII wieku i do roku 1942 chowano na nim – zwykle w pojedynczych mogiłach - kobiety i mężczyzn narodowości żydowskiej. Z okresu II wojny światowej pochodzą mogiły zbiorowe leżące w górnej i dolnej części cmentarza a oznaczone wybudowanymi po wojnie pomnikami.

Na cmentarzu tym pochowano sławnych rabinów gorlickich, nad których grobami zbudowano ohel. Ohel ten został, wraz z całym cmentarzem zdewastowany przez Niemców, a w latach 60. ub. wieku został odbudowany. Wzniesiono go wtedy z bardzo marnego materiału, i choć w 1995 roku obiekt nieco poprawiono, w ostatnich latach stan jego stał się rozpaczliwy. Zwłaszcza płaski dach wymagał wymiany, przeciekał i groził zawaleniem.

Z inicjatywy znanego w Polsce ze swej aktywności w zabiegach o remonty cmentarzy żydowskich nowojorskiego chasyda Dawida Singera ohel ten został wyremontowany ze środków wspólnoty żydowskiej w jesiennych miesiącach 2015 roku, przy czym nadano mu formę, jaką miał przed zniszczeniem – z kopertowym dachem krytym dachówką. Projekt wykonał Leszek Hyńda, a inspektorem budowlanym był gorlicki architekt Tomasz Pruchnicki. Prace remontowe wykonała tarnowska firma budowlana ELTAR, a inwestorem był Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej w Tarnowie.

W gorlickim ohelu spoczywają:
- Pinchas syn Jehoszuy Eleazara (zm. 14.02.1901) – potomek Pinchasa z Korca i cadyka z Kosowa
- Baruch syn Chaima Halberstam (zm. 26.02.1906) – potomek słynnego założyciela dynastii chasydzkiej w Nowym Sączu,
- Cwi Hirsz syn Barucha Halberstam (zm. 24.07.1918) – rabin i cadyk.

W górnej części kirkutu znajduje się wydzielona kwatera cmentarza nr 90 z I wojny światowej, na którym spoczywa 6 żołnierzy wyznania mojżeszowego służących w armii rosyjskiej i austriackiej. Na Kirkucie uwagę przykuwają zabytkowe macewy czyli pomniki nagrobne z hebrajskimi napisami oraz ohel, czyli kaplica. W czasie II wojny światowej cmentarz został zdewastowany. Wojska niemieckie używały elementów jego ogrodzenia oraz macew do umocnienia brzegów potoku Stróżowianka.

Przed bramą cmentarza żydowskiego znajduje się Sidur Przechodniów. To miejsce pamięci o naszych sąsiadach, znajomych, przyjaciołach, ludziach którzy bezpowrotnie zniknęli z Gorlic. Miejsce, stworzone po to, aby pamięć o naszej wspólnej historii i strasznych wydarzeniach II wojny światowej, nigdy nie zginęła. Budowla posiada ściany w rzucie odzwierciedlającym kształt „Gwiazdy Dawida", z belkami wieńczącymi, tworzącymi dwa przenikające się trójkąty równoboczne z czterema otwartymi wejściami. Na jej ścianach umieszczono macewy wydobyte spod podłogi nieistniejącego już budynku synagogi „Beszt" na Dworzysku. Pomnik został wybudowany przed bramą cmentarza żydowskiego, a nie w jego obrębie, co wynika z prawa religijnego judaizmu. Powstał też wygodny dojazd pod Sidur, co ułatwi odwiedziny tego miejsca gorliczanom, turystom i pielgrzymom.

Cmentarz z I Wojny Światowej nr 92 Projektu H. Mayr

Cmentarz ten znajduje się około 250 metrów na wschód od ulicy Stróżowskiej. Spoczywa na nim 98 żołnierzy armii rosyjskiej. Założony został na planie wydłużonego prostokąta z ryzalitem,otoczony z trzech stron betonowym ogrodzeniem i płotem sztachetowym od strony bramy wejściowej. Elementem centralnym jest drewniany krzyż łaciński z rosnącym obok dębem. Krzyże grobowe metalowe, dwuramienne, osadzone na betonowych cokołach.

Cmentarz z I Wojny Światowej nr 98 przy ul. Bieckiej

Cmentarz położony w dzielnicy Glinik został zaprojektowany przez Hansa Mayra. W 6 grobach pojedynczych, 10 rzędowych oraz 23 masowych spoczywa 254 żołnierzy armii rosyjskiej. Cmentarz otacza betonowe ogrodzenie z półkolistą bramką zwieńczoną kulą z dwuramiennym krzyżem. Wąska ścieżka prowadzi nas do pomnika z tablicą inskrypcyjną a atmosferę zadumy i powagi potęgują strzegące grobów żołnierskich białe brzozy i tuje.

Tak jak w roku 1915 były niemymi świadkami odwagi, cierpienia i śmierci, tak w roku 2005 – w 90. rocznicę Bitwy pod Gorlicami - były świadkami PANACHYDY, czyli modlitwy za zmarłych odprawianej w tym szczególnym miejscu przez duchownych obrządku greckokatolickiego i prawosławnego.

Cmentarz Parafialny w Gorlicach

Ziemia Gorlicka usiana jest cmentarzami - wojennymi, prawosławnymi, żydowskimi, rzymskokatolickimi. Wśród nekropolii tego terenu szczególne miejsce zajmuje cmentarz parafialny w Gorlicach, którego właścicielem i opiekunem jest parafia Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Gorlicach. Cmentarz parafialny w Gorlicach - tomiejsce zadumy i wyciszenia, do którego zobowiązuje nas szacunek dla tych, których prochy znalazły tu wieczny odpoczynek.

Początki historii gorlickiego cmentarza sięgają prawdopodobnie przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XVIII wieku. Wtedy to, w roku 1784 cesarz austriacki Józef II wydał dekret, na mocy którego cmentarze przykościelne miały zostać zlikwidowane, a ciała zmarłych - ekshumowane poza obręb miast na specjalnie utworzone miejsca grzebalne. Przyczyną takiego stanu rzeczy były coraz częstsze w owych czasach przypadki epidemii chorób zakaźnych. Niestety, do naszych czasów nie zachowały się żadne dokumenty źródłowe, które w jednoznaczny sposób określałyby datę powstania gorlickiego cmentarza parafialnego. Wiadomo natomiast, że już w roku 1894 cmentarz o powierzchni 2 hektarów wydawał się zbyt mały i rozpoczęto prace związane z jego powiększeniem poprzez wykup ziemi od prywatnych właścicieli. Cmentarz był sukcesywnie powiększany i już w roku 1930 osiągnął powierzchnię niemal równą dzisiejszej 2.83 ha. Najstarsze - wykonane z piaskowca nagrobki, które można odnaleźć na gorlickim cmentarzu pochodzą z lat 30-tych XIX wieku.

Gorlicki cmentarz parafialny znajduje się w zachodniej części miasta. Ma kształt nieregularny, zwężony w najstarszej swej części. Spokoju zmarłych strzeże kamienno - ceglany mur, który jedynie od strony cmentarza komunalnego został zastąpiony ażurowym stalowym ogrodzeniem na kamienno-betonowej podmurówce. Pierwsze ogrodzenie okalające cmentarz wybudowane w XIX wieku, zostało bardzo poważnie uszkodzone podczas bitwy pod Gorlicami, kiedy to służyło żołnierzom armii rosyjskiej za mur strzelniczy. Mur cmentarny został odbudowany po zakończeniu I wojny światowej przez jeńców rosyjskich, natomiast podczas II wojny światowej wzmocniono go wałem ziemnym od strony ul. Krakowskiej. Sam cmentarz był obiektem ciężkich ataków armii austro-węgierskiej, gdyż Moskale właśnie pośród mogił na gorlickim cmentarzu przygotowali swoje stanowiska obronne. Cmentarz został całkowicie zniszczony. W miejscach wielu grobów widniały leje po wybuchach pocisków armatnich. Wszędzie walały się połamane krzyże nagrobne i rozbite tablice, a ocalałe grobowce noszą na sobie do dziś ślady kul karabinowych.

Do wnętrza cmentarza prowadzą cztery bramy. Na tej najważniejszej usytuowanej od strony miasta można dostrzec

wykuty napis: PAX czyli POKÓJ - to jakby wezwanie i napomnienie dla współczesnych. Na osi alei głównej można podziwiać dwie kaplice rodowe wybudowane na początku XX wieku - rodziny Płockich i Miłkowskich.
Kaplica rodziny Miłkowskich – współwłaścicieli Gorlicto obiekt murowany, wybudowany w 1907 roku w stylu neogotyckim, według projektu Jana Sasa Zubrzyckiego. Ściany z czerwonej cegły posadowiono na wysokim fundamencie i cokole z nieregularnie ciosanego granitu polnego. Pod południowym oknem kaplicy widnieje epitafium Ks. Kanonika Bronisława Świeykowskiego - bohaterskiego komisarycznego burmistrza Gorlic z okresu przełomu pod Gorlicami.

Murowana neoklasycystyczna Kaplica rodziny Płockich – gorlickich patrycjuszy stoi w miejscu pierwotnej, zniszczonej działaniami wojennymi w 1915 roku. Kaplica zwana białą zbudowana jest na planie prostokąta, zwieńczona widocznym z daleka napisem: GROBOWIEC RODZINY PŁOCKICH. Na frontowej ścianie kaplicy warto zwrócić uwagę na tablicę upamiętniającą męczeńską śmierć księdza Jerzego Popiełuszki - kapelana ”Solidarności”, bestialsko zamordowanego w październiku 1984 roku przez funkcjonariuszy Służb Bezpieczeństwa PRL.

Gorlicki cmentarz parafialny kryje prochy wielu zacnych ludzi, którzy przyczynili się do rozwoju miasta. Cmentarz gorlicki skrywa pamięć bohaterów tej ziemi – od powstańców listopadowych, tych poległych za „wolność naszą i waszą” na frontach I i II wojny światowej, aż po czasy „Solidarności” Są na nim symboliczne mogiły więźniów obozów koncentracyjnych, zesłańców Syberii, ofiar Katynia – naznaczone najwyższą ofiarą miłości do Ojczyzny.

Ciekawym akcentem gorlickiego cmentarza jest Pomnik Powstańców 1863 roku, który wyróżnia się spośród innych nagrobków. Pomnik został zbudowany w roku 1913 w 50 rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego staraniem Towarzystwa Gimnastycznego ”Sokół" w Gorlicach wg projektu architekta Zygmunta Fedorskiego. Podczas I wojny światowej pomnik został dotkliwie zniszczony - złamany u podstawy i zwalony symbolizował klęskę Powstania Styczniowego. W latach 1963 - 64 – w setną rocznicę Powstania Styczniowego pomnik został odnowiony staraniem zarządu Gorlickiego Rzemiosła. Marmurowe tablice zawieszone na bokach cokołu pomnika a zawierające nazwiska uczestników powstania pochodzących z Gorlic, ufundowała gorlicka Polonia w Stanach Zjednoczonych. Pomnik staraniem gorlickich parafii i Miasta Gorlice został odnowiony w 2013 roku w 150. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego.

Wchodząc główną bramą na cmentarz nie sposób nie zwrócić uwagi na dwa drewniane krzyże, stojące - jakby na wiecznej warcie - po obu stronach alei. Na krzyżach tych umieszczono dwie urny z ziemią z miejsc męczeńskiej śmierci Polaków w czasie II wojny światowej - z Katynia i Oświęcimia. Uroczystość ta miała miejsce 12 czerwca 1994 roku po specjalnym nabożeństwie patriotycznym odprawionym w kościele Narodzenia Najświętszej Marii Panny.

Cmentarz w Gorlicach staraniem parafii pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny został wpisany w 1997 roku w rejestr zabytków.

Źródło: Wilk J., 1995, Gorlicki cmentarz – świadek przełomu i wojny, Gorlice.

Dawna bożnica (dziś piekarnia) na rogu ul. Piekarskiej i ul. Cichej

Duża Synagoga (Piekarska 3) została wzniesiona pod koniec XIX wieku w miejscu, gdzie pierwotnie znajdowała się drewniana synagoga zbudowana pod koniec XVIII lub na początku XIX wieku (spłonęła w 1847 r.). Położona jest w północno-zachodniej części miasta przy ul. Piekarskiej, która wybiega w kierunku zachodnim z pierzei rynku.

Pierwotnie synagoga złożona była z dwóch członów: kwadratowej, jednoprzestrzennej męskiej sali modlitewnej i przybudówki piętrowej z przedsionkiem na parterze i galerią dla kobiet na parterze.

W czasie I wojny światowej, w 1915 roku budynek uległ licznym zniszczeniom. Podczas II wojny światowej, po likwidacji getta w Gorlicach Niemcy zdewastowali wnętrze synagogi zamieniając budynek na stajnie. Po wojnie użytkowano go jako magazyn. W 1967 r. został adaptowany na piekarnię, która mieści się w nim do dnia dzisiejszego. W trakcie adaptacji przebudowano gruntownie wnętrze, m.in. nadbudowano strop nad salą mężczyzn, przemurowano okna i drzwi. Zniszczono przy tym pozostałości fasady i wnętrza.

W fasadzie budynku wbudowana jest tablica upamiętniająca martyrologię Żydów gorlickich w czasie II wojny światowej.

Dawna bożnica na rogu ul. Strażackiej i ul. Krzywej

Synagoga w Gorlicach przy ulicy Strażackiej i Krzywej została zbudowana po koniec XIX wieku z inicjatywy jednej z grup chasydzkich w mieście. Podczas II wojny światowej hitlerowcy zdewastowali wnętrze synagogi. Po zakończeniu wojny budynek został przebudowany na remizę strażacką. Pierwotnie synagoga miała charakter eklektyczny. Złożona była z dwóch członów: kwadratowej, jednoprzestrzennej Sali męskiej oraz parterowego skrzydła bocznego przy ul. Strażackiej. Bryła i wystrój elewacji została całkowicie przekształcona w związku z adaptacją budynku na remizę. Budynek popadł w riunę i został rozebrany w 2016 roku.

Gorlicka Golgota przy ulicy Zamkowej

Dawniej na Górze Zamkowej stał krzyż, na którym w latach 80. XX wieku znajdowała tabliczka z napisem „Papież Jan Paweł II”. W czasie I wojny światowej w znajdujących się w okolicy wzgórza okopach stacjonował oraz uczestniczył w toczonych od listopada 1914 roku do 2 maja 1915 roku walkach w mundurze austriackiego sierżanta ojciec papież Jana Pawła II – Karol Wojtyła senior.

Pierwsza droga krzyżowa została tu odprawiona w 1994 roku przez inicjatora budowy kalwarii ks. Andrzeja Muchę – proboszcza parafii pw. św. Andrzeja Boboli.

Golgota – miejsce cierpienia i śmierci krzyżowej Jezusa Chrystusa. Miejsce straszliwego zmagania Boga – Człowieka z ludzkim bólem, bezsilnością, strachem. Ale przede wszystkim Golgota to miejsce zwycięstwa Bożej Miłości nad grzechem i śmiercią. To znak nadziei dla nas – współczesnych: zagubionych, zalęknionych, często wątpiących.

Gorliczanie mają swoją Golgotę, do której pielgrzymują sami, gdzie zabierają swoich znajomych, którą z dumą pokazują turystom. Jest ona usytuowana na wzgórzu oddalonym o ponad kilometr od Kościoła Św. Andrzeja Boboli. Po przejściu przez kamienną bramę znajdujemy się jakby w innej rzeczywistości. Spacerując w zamyśleniu ścieżkami Gorlickiej Golgoty podziwiamy figurę Chrystusa w Ogrójcu, basztę z Chrystusem Frasobliwym, Pietę, poszczególne stacje Drogi Krzyżowej i wreszcie Kaplicę Grobu Pańskiego. Niesamowite wrażenie robi górująca nie tylko nad wzgórzem, ale nad całym miastem czterometrowa Figura Chrystusa Zmartwychwstałego usytuowana na dwunastometrowym postumencie. Jest ona widoczna z bardzo daleka – wita i błogosławi powracających w rodzinne strony Gorliczan, przyjezdnych i turystów.

Park Miejski założony przez Wojciecha Biechońskiego

Wartym odwiedzenia jest Park Miejski im. Wojciecha Biechońskiego, położony w widłach rzek Ropy i Sękówki. Jest to jeden ze starszych i piękniejszych parków miejskich w Polsce. Staraniem Wojciecha Biechońskiego – burmistrza Gorlic w latach 1887-1902 i uczestnika Powstania Styczniowego, miasto w roku 1900 wykupiło od wsi Sokół tereny, na których założono Park.

Zajmuje on powierzchnię 24 ha, z czego znaczną część, tj. Górę Parkową (350 m n.p.m.) i opadającą w stronę rzeki skarpę z odsłoniętymi blokami piaskowca porasta starodrzew tzw. Lasku Sokolskiego. W dolnej – spacerowej części parku można podziwiać wiekowe 100 – 150 letnie drzewa z egzotycznymi okazami oraz ciekawe krzewy, jak np. tulipanowiec amerykański. Na terenie parku poprowadzono 2,5 kilometrowy oznakowany odcinek ścieżki rowerowej. W parku znajduje się ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza z opisami flory, fauny i geologii terenu umieszczonymi na dużych tablicach w języku polskim i niemieckim.

Gorlicki Park to także spotkanie z historią poprzez znajdujące się w nim pomniki: popiersie burmistrza Gorlic i założyciela parku Wojciecha Biechońskiego; pomnik wieszcza narodowego Juliusza Słowackiego oraz bohatera narodowego Polski i Stanów Zjednoczonych Kazimierza Pułaskiego. Natomiast najczęściej fotografowanym pomnikiem w parku są dwa kamienne przytulające się do siebie misie, których sympatycznych postaci nie sposób minąć obojętnie. Już kilka pokoleń Gorliczan ma w swoich albumach zdjęcia z parkowymi misiami. A co najważniejsze – fotografujemy się z nimi bez względu na wiek!

Park Miejski jest ulubionym miejscem spacerów Gorliczan, ich wypoczynku, ruchu na świeżym powietrzu oraz imprez plenerowych organizowanych w okresie letnim. Dzieci chętnie spędzają czas na usytuowanym w widłach rzek Ropy i Sękówki a odnowionym w 2006 roku placu zabaw. Jest tu zjeżdżalnia, dwa zespoły huśtawek, pierwszy przeznaczony dla młodszych, a drugi dla starszych dzieci. W centrum placu zabaw stoi czteroosobowa karuzela.

Park usytuowany jest w odległości około 500 m na południowy wschód od zabudowy centrum miasta. Od strony obwodnicy prowadzi do niego, wiszący nad rzeką Ropą, linowy most zwany “ławą”, wybudowany w 1956 roku. Do

parku można dojechać od strony ulicy Dukielskiej. Tutaj odnajdziemy bezpłatny niewielki parking. Samochód można pozostawić również przy nieodległych obiektach rekreacyjnych na ulicy Sportowej.

Pałac Długoszów

Perełką architektury Ziemi Gorlickiej jest Pałac Długoszów w Gorlicach. Był własnością Władysława Długosza, który wybudował go w miejscu dworu odkupionego od Władysława Dembowskiego. Obecny pałac stoi na miejscu dwóch poprzednich, które spłonęły w pożarach w latach 1916 i 1923. Secesyjny pałac jest usytuowany na stromej skarpie opadającej w stronę rzeki Sękówki i ulicy J. Kochanowskiego. Wybudowany na podstawie projektu wiedeńskiego atelier architektonicznego Fellnera i Helmera, znanego z planów przebudowy teatru zamkowego w Łańcucie czy pałacu Goetzów w Okocimiu zachwyca ciekawą bryłą, owalnymi lukarnami, mansardowymi dachami oraz sięgającymi niemal posadzek oknami. Z bogactwem form architektonicznych pałacu doskonale komponuje się bogaty wystrój elewacji oraz wnętrza – jasne, przestronne pokoje, wielki hol wejściowy, schody o drewnianej balustradzie, sala balowa, piękne piece kaflowe i kominki. W urokliwym parku otaczającym pałac obok wiekowych dębów, smukłych świerków i dostojnych platanów obejrzeć można rzeźby ogrodowe znanego lwowskiego rzeźbiarza Piotra Wojtowicza, który w roku 1911 wykonał na zamówienie Długosza około 60 rzeźb z kamienia. Zachwycają mitologiczne postaci Neptuna w rydwanie, nimf, maszkarona a także piękne kamienne wazony. Uroku dodaje parkowi stawek z mostkiem, strumyk, fontanna oraz okazała pergola z rzędem słupów, po których pną się rośliny kilku gatunków.

W czasie wojny pałac był siedzibą Wehrmachtu, po wojnie majątek Długoszów został skonfiskowany na rzecz Stadniny Koni w Siarach W latach 80-tych mieścił się tu ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy dla pracowników rolnych oraz filia sanatorium z Wapiennego. Obecnie jest własnością prywatną.

Skansen Przemysłu Naftowego „Magdalena” w Gorlicach

Skansen Przemysłu Naftowego „MAGDALENA” został utworzony na terenie dawnej kopalni Magdalena w Gorlicach przy ulicy Lipowej.Skansen zostałzaprojektowany w sposób, który ma zapewnić jak najwierniejsze odtworzenie historiigorlickiego zagłębia przemysłu naftowego i zachowania jego pamiątek. Skansen jest wciągłej rozbudowie.

W skansenie można zobaczyć nie tylko narzędzia i urządzenia, którymi ponad 100 lat temu wydobywano z ziemi ropę naftową, ale samemu spróbować rozniecić miechem ogień w kuźni, odkuć na kowadle podkowę „na szczęście”, pokłonić się świętej Barbarze, zobaczyć piękną panoramę Beskidu Niskiego z wieży wiertniczej, ze zrekonstruowanej kopanki „Ćwiartka” sprzed 1880 roku wydobyć „czarne złoto”, którego pieczołowicie strzeże gorlicki łebak (robotnik naftowy). Można tam również zwiedzić rekonstrukcję samowypływu oleju skalnego, który był gromadzony w tzw. bęsiorach lub łapaczkach i zbierany przez łebaka.

W części wiertniczej znajduje się szyb z drewnianą wieżą wiertniczo – widokową oraz kuźnia niezbędna dla potrzeb wiercenia w której ostrzono (klepano) świdry do wiercenia udarowego.

Pobyt w skansenie ma charakter edukacyjny, historyczny, wiele mówi o tradycjach regionu. Można tu zapoznać się z piękną kartą historii Gorlickiego Zagłębia Przemysłu Naftowego jako dar następnym pokoleniom. Jednakże zwiedzający mogą także skorzystać z grillowiska i gier sportowo-rekreacyjnych. To unikatowe miejsce przyciąga gorliczan, mieszkańców okolic i oczywiście turystów.

Skansen Przemysłu Naftowego „Magdalena”
ul. Lipowa 14, 38-300 Gorlice
(+48) 600 491 470; (+48) 723 644 117
k.dudek1@o2.pl
www.skansenmagdalena.cba.pl
Godziny otwarcia:
maj – wrzesień
poniedziałek – piątek 9.00 – 14.00; 16.00 – 19.00

sobota 9.00 – 14.00
niedziela – po uzgodnieniu telefonicznym
październik – kwiecień
Skansen można zwiedzać po uzgodnieniu telefonicznym.
Ceny biletów:
Bilet normalny: 5 zł
Bilet ulgowy: 3 zł

Budynek Starostwa Powiatowego przy ul. Bieckiej

Budynek Starostwa został zbudowany pod koniec XIX wieku w wyniku utworzenia powiatu gorlickiego (w 1866 rok). Pierwotna bryła została przekształcona, zlikwidowano szczyty i wprowadzono obecny łamany dach mieszczący dodatkową kondygnację. Budynek jest ceglany z eksponowanymi dekoracyjnymi detalami, piętrowy, dwuskrzydłowy ze ściętym narożnikiem.

Budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” przy ul. Władysława Jagiełły 5

Budynek został zbudowany w 1902 roku w związku z założeniem Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Gorlicach (w 1892 r.) staraniem Konstantego Laskowskiego. Fasada budynku jest ceglana, zwieńczona gzymsem i fryzem arkadowym. Na narożach umieszczono wieloboczne wieżyczki. Działało tu dawniej Kino-Teatr „Wiarus”. W 2021 roku budynek przeszedł gruntowny remont, który objął m.in. przywrócenie historycznego wyglądu elewacji. "Sokół" stał się "domem" dla stowarzyszeń sportowych. Zgodnie z długą tradycją miejsca, prócz funkcji sportowej budynek został też przystosowany do pełnienia funkcji kulturalne

Dawne kasyno przy ul. Wyszyńskiego

Budynek pochodzi z 1917 roku. Architektura budynku nawiązuje do neogotyku angielskiego, a plan budowlany opracowywała firma z Wiednia. W przeszłości była tam między innymi szkoła gastronomiczna. Kasyno urzędnicze działało natomiast w okresie międzywojennym i tuż po wojnie.Potem budynek przechodził różne koleje losu, w 1999 roku został przekazany rafinerii Glimar, gdy ta popadła w kłopoty, budynek został pozostawiony sam sobie. Od ulicy dzieli go tylko płot z bramą opatrzoną tablicą "zakaz wejścia".

Izba Pamięci Grupy Rekonstrukcji Historycznej „Gorlice 1915”

Pomysł otwarcia Izby Pamięci gromadzącej wieloletnie zbiory i archiwalia, zrodził się na początku 2018 roku. Znaczna część przedmiotów pochodzi ze zbiorów pasjonata historii i militariów Sławomira Habla. W zbiorach znajdują się zarówno przedmioty nawiązujące do historii I wojny światowej, ale też bardzo duża kolekcja przedmiotów z II wojny światowej.

Izba Pamięci Grupy Rekonstrukcji Historycznej „Gorlice 1915”
ul. Mickiewicza 14/16, 38-300 Gorlice
Godziny otwarcia:
Zwiedzanie możliwe jest po wcześniejszym telefonicznym umówieniu się pod numerem 501-765-353.